

Seterdrift/stølsdrift er en viktig del av vår kulturarv!

Seterdrifta er verdifull på så mange måter. Den gjør at lite tilgjengelige beiter kan brukes til å produsere mat, og er en viktig del av et bærekraftig landbruk. Den bidrar til å ta vare på blomsterengene og hindrer at fjellet gror igjen med kratt og skog. Den ivaretar et mangfold av håndverks- og mattradisjoner og er en brobygger mellom generasjoner. Stølen er et fristed for folk og dyr, og i dagens hektiske hverdag er kanskje seterkulturens verdier viktigere å ta vare på enn noen gang?

Seterdrifta er truet!

Seterdrifta har lange tradisjoner i Norge. Tidligere var det helt nødvendig å utnytte utmarksbeitene til dyrefôr, og vinterforrådet av ost og smør ble produsert på stølen. For 100 år siden var det nesten 45 000 setre i drift i Norge, men antallet har gått kraftig ned. I dag er det under 900, og flere av dagens seterbrukere vurderer å slutte i løpet av få år. Hvis vi vil unngå at kunnskapen og kulturarven forsvinner trenger seterdrifta et løft nå!

Hvilke verdier har seterdrifta for samfunnet?

Ikke bare er seterdrifta viktig å ta vare på fordi det er en unik kulturarv – det er også en tradisjon det er verdt å satse videre på fordi den er bærekraftig:

Miljø- og klimaverdier:

- bidrar til å opprettholde et rikt biologisk mangfold
- øker karbonbindingen og albedoeffekten
- styrker selvforsyningsgraden/matsikkerheten

Økonomiske verdier:

- kortreist fôr, frigir annet areal til matproduksjon
- beite gir ekstra god kvalitet på kjøtt og melk
- større betalingsvilje for unike seterprodukter
- setra med landskap er et attraktivt reiselivsprodukt

Sosiokulturelle verdier:

- unik formidlingsarena for gode, nære opplevelser
- møtepunkt mellom landbruk, kulturarv og folk
- besøkende får høre fortellinger om setra, klappe dyra og nyte tradisjonell seterkost
- seterbrukerne er gode forvaltere av kulturarven, som gjøres tilgjengelig gjennom aktiv seterdrift

UNESCO-prosjektet

Seterkulturen rommer mye, bl.a. praktiske ferdigheter knyttet til natur og dyr, produksjon og foredling av melka, tradisjonelt håndverk, ritualer og skikker, lokking, musikk og dans. Dette kalles *immateriell kulturarv*, som betyr «levende tradisjoner og kunnskap som blir overført mellom folk».

Som et ledd i arbeidet med å ta vare på seterkulturen vil vi prøve å søke den inn på UNESCOs liste for immateriell kulturarv. I denne prosessen vil vi kartlegge og vise fram det omfattende arbeidet som gjøres på setrene, og motivere til samarbeid for å ta vare på og videreutvikle seterkulturen. Sammen med seterbrukerne må vi finne ut hva som skal til for å kunne fortsette med seterdrift i framtida, og jobbe for at det skal bli mulig.

Seterkulturen kan bare bevares gjennom praktisk seterdrift og den er avhengig av landbrukspolitikken og samfunnets velvilje. Vi har med oss et bredt lag av støttespillere i dette arbeidet, men ønsker å få med enda flere.

Nåløyet er trangt, men dersom vi kommer inn på UNESCOs liste er det en anerkjennelse som vil gi økt positiv oppmerksomhet og styrke virkemidler og politisk vilje for å ta vare på seterkulturen i framtida. Det vil i større grad forplikte politikere, og bidra til at seterkulturen står bedre rustet i f.eks. interessekonflikter knyttet til areal. En UNESCO-status vil være et insitament for bedre utvikling, bruk og forvaltning av seterområdene, og gi gode argumenter for å få støtte til tiltak. Det kan også være en døråpner for samarbeid med fjellområder i andre land (EU) om større utviklingstiltak.

Prosjektet driftes av Norsk Seterkultur.

Kontaktinfo:

Styreleder Siv Beate Eggen

tlf 481 02 785, epost sivbeate@me.com

Daglig leder Katharina Sparstad,

tlf. 990 09 584, epost

katharina.sparstad@valdres.no

Prosjektleder Hege Hovd,

tlf 415 48 465, epost hege@radhusetvingelen.no

Vil du vite mer? Se www.seterkultur.no

